

KOHTUJURISTI ETTEPANEK

F. G. JACOBS

esitatud 17. novembril 2005¹

1. Käesolevas kohtuasjas on Oberlandesgericht Köln (Kölni kõrgem ringkonnakohus, Saksamaa) esitanud Euroopa Kohtule kaks küsimust seoses sellega, kuidas tõlgendada nõukogu 1. juuni 1992. aasta määrust (EMÜ) nr 1432/92 Euroopa Majandusühenduse ning Serbia ja Montenegro vabariikide vahelise kaubavahetuse keelustamise kohta (edaspidi „embargomäärus”).²

konda või embargopiirkonnast sinna ning reisijad istuvad ettekorraldatult ümber ja maksavad ühe pileti eest, mis annab neile õiguse saada kogu teekonda hõlmav veoteenus.

Õiguslik raamistik

2. Sisuliselt soovib siseriiklik kohus selgitust selle kohta, kas embargomääruse artikli 1 punktiga d on keelatud reisijate „kombineeritud vedu” embargopiirkonna riikidesse või riikidest. Sellise veona tuleb mõista isikute tasulist vedu ühtse majandustoiminguna, milles osalevad ettevõtja, kelle asukoht on ühenduse liikmesriigis, ja ettevõtja, kelle asukoht on embargopiirkonnas, kusjuures esimene osutab veoteenust embargopiirkonna piiri naabrusesse või naabrusest ning teine osutab veoteenust sealt embargopiir-

3. Seoses konfliktidega, mis tekkisid mitme endise Jugoslaavia Föderatiivse Sotsialistliku Vabariigi liiduvabariigi iseseisvumise tõttu, eriti Bosnias ja Hertsegoviinas 1992. aastal aset leidnud konfliktidega, võttis Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (edaspidi „ÜRO”) Julgeolekunõukogu ÜRO harta VII peatüki alusel vastu resolutsiooni nr 757 (1992), millega kehtestati majandusembargo Serbia ja Montenegro vabariikide vastu. Eriti hõlmas see embargo kogu kaubandust.

1 — Algkeel: inglise.

2 — EÜT 1992, L 151, lk 4.

4. ÜRO embargoresolutsiooni punktis 4 on sätestatud, et kõikidel riikidel tuleb hoiduda:

- „a) „Jugoslaavia Liitvabariigist (Serbiast ja Montenegrost) pärit ning sealt pärast käesoleva resolutsiooni kuupäeva eksporditud toorainete või kaupade importimisest oma territooriumile;
- b) igasugusest oma kodanike tegevusest või oma territooriumil toimuvast tegevusest, millega edendatakse või mille eesmärk on edendada Jugoslaavia Liitvabariigist (Serbiast ja Montenegrost) pärit mis tahes toorainete või kaupade ekspordi või ümberlaadimist; samuti oma kodanike või nende riikide lipu all sõitvate laevade või õhusõidukite tehingutest või oma territooriumil toimuvatest tehingutest toorainete või kaupadega, mis on pärit Jugoslaavia Liitvabariigist (Serbiast ja Montenegrost) ja sealt eksporditud pärast käesoleva resolutsiooni kuupäeva, sealhulgas eriti igasugustest rahaülekannetest Jugoslaavia Liitvabariiki (Serbiasse ja Montenegrosse) seoses sellise tegevuse või selliste tehingutega;
- c) sellest, et nende kodanikud müüksid või tarniksid või nende territooriumidelt või nende lipu all sõitvate laevade või õhusõidukite abil müüdnaks või tarnitaks mis

tahes toorainet või kaupu, olenemata sellest, kas need on pärit nende territooriumilt, välja arvatud rangelt meditsiinilise otstarbega tooted ja toiduained, millest on resolutsiooni 724 (1991) kohaselt asutatud komiteele teatatud, Jugoslaavia Liitvabariigis (Serbias ja Montenegros) asuvatele isikutele või asutustele või mis tahes isikutele või asutustele Jugoslaavia Liitvabariigis (Serbias ja Montenegros) toimuva või sealt juhitava majandustegevuse eesmärgil, ning oma kodanike igasugusest tegevusest — ning igasugusest tegevusest oma territooriumil —, millega edendatakse või mille eesmärk on edendada sellise tooraine või kaupade sellist müüki või tarnimist.” [Siin ja edaspidi on osundatud resolutsiooni tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

5. ÜRO embargoresolutsiooni punktis 5 on sätestatud: „[k]õik riigid hoiuvad rahaliste vahendite või muude finants- või majanduslike ressursside Jugoslaavia Liitvabariigi (Serbia ja Montenegro) ametiasutuste või Jugoslaavia Liitvabariigis (Serbias ja Montenegros) asuvate äri-, tööstus- või kommunaaletevõtjate käsutusse andmisest ja takistavad oma kodanikel ning kõigil nende territooriumil viibivatel isikutel mainitud rahaliste vahendite või ressursside Jugoslaavia Liitvabariigi (Serbia ja Montenegro) ametiasutustele ja eespool mainitud ettevõtjatele edastamist ja ükskõik millisel viisil käsutusse andmist ning kõikide muude finantsvahen-

dite üleandmist Jugoslaavia Liitvabariigis (Serbia ja Montenegro) asuvatele füüsilistele ja juriidilistele isikutele, välja arvatud üksnes meditsiinilise, humanitaarse või toiduainete ostmise eesmärgiga maksed.”

ii) ühele järgmistest isikutest:

— mis tahes füüsiline isik Serbia või Montenegro vabariigis,

6. ÜRO embargoresolutsiooni vastuvõtmise järel leppisid ühendus ja tema liikmesriigid kokku, et tuginetakse ühenduse aktile, nimelt embargomäärusele, et tagada vastavalt selle 10. põhjendusele „teatavate [seal sisalduvate] embargomeetmete ühetaoline rakendamine kogu ühenduse piires”.

— mis tahes juriidiline isik, mis on asutatud Serbia ja Montenegro vabariikide õigusnormide alusel,

7. Lisaks alates 31. maist 1992 kehtinud üldkeelule kaubanduse suhtes ning ühenduse ja Serbia ja Montenegro vabariikide vahelist tooraine ja kaupadega kauplemist otseselt või kaudselt edendava igasuguse tegevuse suhtes, on embargomääruse artikli 1 punktiga d samuti keelatud osutada mitterahalisi teenuseid, „mille eesmärk või tulemus on Serbia ja Montenegro vabariikide majanduse otsene või kaudne edendamine, eriti osutada mitterahalisi teenuseid:

— mis tahes organisatsioon, mille majandustegevust (Serbia ja Montenegro vabariikides või mujal) juhiavad Serbia ja Montenegro vabariikides elavad isikud või nende vabariikide õigusnormide alusel asutatud organisatsioonid.

[...]” [Siin ja edaspidi on osundatud määrust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

i) mis tahes majandustegevuseks Serbia ja Montenegro vabariikides või vabariikidest; või

8. Embargomääruse artiklis 5 on sätestatud, et seda „kohaldatakse kogu ühenduse territooriumil, sealhulgas õhuruumis ja kõikidel laevadel või õhusõidukitel, mis kuuluvad liikmesriigi jurisdiktsiooni alla, samuti kõigi mujal asuvate liikmesriigi kodanike ja liikmesriigi õiguse alusel asutatud või loodud organisatsioonide suhtes.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

9. Siegfried Aulinger on bussiettevõtja, kelle asukoht on Saksamaal. Ka pärast embargomääruse jõustumist transportis ta võõrtöötajaid, eriti Serbia ja Montenegro kodanikke embargopiirkonna piiri naabrusse. Seal istusid reisijad ümber ning bussiettevõtja, kelle asukoht oli embargopiirkonnas, vedas nad lõplikku sihtkohta Serbias ja Montenegros. Tagasireis Serbiast ja Montenegrost Saksamaale leidis aset samalaadsel viisil. Siseriiklik kohus viitab sellisele talitusviisile kui „kombineeritud veole“.
10. S. Aulinger tegutses alltöövõtjana Saksamaal asuva reisibüroo Deutsche Touring GmbH jaoks, mis korraldas kogu bussireisi Saksamaal asuvatest lähtepunktidest Serbias ja Montenegros asuvasse sihtpunktidesse ja tagasi ning väljastas kogu teekonna jaoks ühtsed piletid. Serbia ja Montenegro territooriumil bussiveoteenust osutavad äriühingud tegutsesid vastavalt koostöölepingule äriühinguga Deutsche Touring GmbH, kes maksis nende tasu usalduskontole või andis krediiti. Embargopiirkonnas asuv partner võis siis sellise krediidi üle kanda või kasutada seda tagatisena tehingutes kolmandate isikutega.
11. Pärast kontrollimist tolliametnike poolt Austria–Saksa piiril tagasiteel Saksamaale jaanuaris 1993 algatati S. Aulingeri suhtes kriminaalmenetlus embargomääruse rikkumise eest. Seejärel peatas S. Aulinger oma kombineeritud veotegevuse, eriti kuna pärast mitteametlikke kontakte kinnitasid Saksamaa ametivõimud, et selline tegevus on õigusvastane.
12. S. Aulingeri vastu algatatud kriminaalmenetlus lõpetati pärast seda, kui Bundesgerichtshof (föderaalkohus) otsustas 21. aprilli 1995. aasta otsuses, et ÜRO embargoresolutsioon ei keela eraisikute vedu Serbia ja Montenegro territooriumil. Samuti ei pidanud ta vajalikuks hinnata küsimust, kas seesama kehtib ka embargomääruse suhtes, sest siseriikliku õiguse kohaselt ei saanud selle määruse rikkumine olla kuritegu.
13. Seejärel taotles S. Aulinger talle tekitatud kahju hüvitamist. Pärast seda, kui kriminaalasja algatamise eest vastutav Baieri liidumaa oli tema nõude rahuldanud, esitas ta 2001. aasta septembris hüvitisenõude ka Saksamaa Liitvabariigi vastu. S. Aulinger nõudis 500 000 Saksa marga suurust hüvitist oma põhilise sissetulekuallika kaotamise eest, mis leidis aset tema Serbia ja Montenegro piirini ja sealt lähtuvate kombineeritud vedude peaaegu täieliku peatamise tõttu.

Tema nõue põhines väitel, et vastupidi Saksamaa ametivõimude tõlgendusele ei keelanud embargomäärus „kombineeritud vedu”. Oma nõude põhjenduseks viitas S. Aulinger sellele, et teised liikmesriigid ja algselt ka komisjon olid seisukohal, et selline tegevus ei ole embargomääruse alusel keelatud, ja sellest tulenevalt oleksid Saksamaa ametivõimud pidanud konsulteerima teiste liikmesriikidega enne selles küsimuses seisukoha võtmist, millel oli otsustav tähtsus paljude bussiettevõtjate allesjäämise suhtes.

14. Landgericht Bonn (piirkonnakohus) jättis oma 4. septembri 2002. aasta otsusega S. Aulingeri hüvitisenõude rahuldamata eriti selle alusel, et Saksamaa tõlgendus embargo-määrusele oli põhjendatav ja seega ei tekkinud Bürgerliches Gesetzbuch'i (Saksamaa tsiviilseadustik) §-ga 839 nõutavat süüd, mis oleks tinginud riigi vastutuse.

15. S. Aulinger esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse Oberlandesgericht Köln'ile, kes on peatanud põhikohtuasja menetlemise ja palunud Euroopa Kohtult suuniseid kahes järgmises küsimuses:

tõlgendada nõnda, et selle alusel oli reisijate tasuline vedu embargopiirkonda või -piirkonnast, mis toimus „kombineeritud veona”, lubatud või keelatud?

„Kombineeritud veo” all tuleb mõista isikute vedu embargopiirkonda või -piirkonnast, mis on korraldatud ühenduse liikmesriigis asutatud ettevõtja ja embargopiirkonnas asuva ettevõtja koostöös ning mille puhul esimene vastutab veo eest embargopiirkonna piirile ja teine selle koha ja embargo-piirkonna vahelise veo eest (kusjuures reisijad vahetavad sõidukeid).

2. Juhul kui Euroopa Kohus leiab, et kombineeritud vedu oli õiguspärane, siis kas sellisel juhul oli liikmesriigil EÜ artiklist 10 või artiklist 297 või muudest ühenduse õigusnormidest tulenevalt kohustus enne kombineeritud veo väidetaval õigusvastasusel põhinevate siseriiklike meetmete kehtestamist konsulteerida teiste liikmesriikidega või komisjoniga?”

„1. Kas nõukogu 1. juuni 1992. aasta määruse nr 1432/92 artikli 1 punkti d tuleb

16. Kirjalikke märkusi esitasid ja kohtuistungil olid esindatud S. Aulinger, Saksamaa ja komisjon.

Esimene küsimus

eest maksid. Kõnealune embargo on majanduslikku laadi, ent selle eesmärk ei ole keelata inimeste isiklikku reisimist või vedu.

Esitatud märkused

17. Oma esimeses küsimuses soovib siseriiklik kohus teada, kas embargomääruse artikliga 1 on keelatud eespool kirjeldatud „kombineeritud vedu”.

18. S. Aulinger eristab „kombineeritud vedu” embargopiirkonnast ja embargopiirkonda tervikuna ning sellisele veole kaasa aitavate teenuste osalist osutamist territooriumil, mida embargo ei hõlmanud. S. Aulingeri meelest ei ole kumbki embargomäärusega vastuolus.

19. Kui otsustada, et S. Aulingeri osutatud teenused on „kombineeritud veo” kontekstis embargomäärusega vastuolus, viiks see absurdse järelduseni, et keelata tuleb iga tegu, millega on sellele „kombineeritud veole” kaudselt kaasa aidatud. Siis oleksid embargomäärust rikkunud ka reisi jaoks pileteid müünud isik, bussi bensiinipaagi täitnud töötaja ja isegi reisijad, kes bussipileti

20. Sama kehtiks ka „kombineeritud veo” kui terviku korraldamise suhtes. Niivõrd kui selle eesmärk on tagada ÜRO embargoresolutsioonis sisalduvate sanktsioonide ühetahuline rakendamine ühenduses, tuleb embargomääruse artikli 1 punkti d tõlgendada nimetatud resolutsiooni silmas pidades. Selle resolutsiooni punktis 5 keelatakse „rahaliste vahendite või muude finants- või majanduslike ressursside” andmine Jugoslaavia Liitvabariigis (Serbias ja Montenegros) asuvate ametiasutuste või ettevõtjate käsutusse. Isegi kui majanduslike ressursside mõiste peaks hõlmama teenuste osutamist Serbia ja Montenegro ettevõtjatele, ei saa selleks pidada reisijate üleandmist Serbia ja Montenegro veoettevõtjatele. Sellel juhul on reisijad ainsad, kes teenust saavad.

21. Saksamaa valitsus on seisukohal, et isikute tasuline vedu kujutab endast teenust embargomääruse artikli 1 punkti d tähenduses, mis on sõnastatud väga laiamõtteliselt. Selles suhtes ei ole oluline, kas tegu on kombineeritud või otsese transpordiga. „Kombineeritud vedu” edendab vähemalt kaudselt Serbia ja Montenegro vabariikide majandust, tuues muu hulgas ettevõtjatele,

kelle asukoht on embargopiirkonnas, kasu reisijate transpordi eest saadava tasu näol — ning seega andes majanduslikke ressursse nii neile kui ka lõpuks embargoaluste riikide majandusele —, aga ka reisijate poolt imporditava välisvaluuta näol.

22. Seda sõnasõnalist tõlgendust toetavad ka embargomääruse sisemine loogika ja eesmärgid. Saksamaa valitsus viitab embargo-määruse üheksandale põhjendusele, milles täpsustamata märgitakse, et „ühenduse majandussuhted Serbia ja Montenegro vabariikidega tuleb peatada”.

23. Saksamaa valitsuse sõnade kohaselt tuleb embargomäärust tõlgendada ÜRO embargoresolutsioonist sõltumatult. Ühenduse seadusandjal on volitused kehtestada ÜRO embargoresolutsioonis ettenähtust rangem embargo, arvestades embargopiirkonna lähedust ühendusele.

24. Veel väidab Saksamaa valitsus, et vajadus tagada embargomääruse tõhusus eeldab ka „kombineeritud veo” keelamist. Muidu saaks

selle määruse sätetest hõlpsasti mööda minna ühenduse ning Serbia ja Montenegro bussiveoettevõtjate koostöölepingute abil.

25. Komisjon, viidates Bosphoruse kohtuasjas tehtud otsusele,³ tunnistab, et ÜRO Julgeolekunikukogu resolutsiooni rakendamiseks vastu võetud ühenduse õigusnormi tõlgendamiseks on mugav viidata sellele resolutsioonile. Ometi ei tulene embargo-määruse artikli 1 punktis d sisalduv keeld osutada mitterahalisi teenuseid, mis on põhikohtuasjas vaidluse all, ÜRO embargo-resolutsioonist, mis puudutab üksnes tooraine ja kaupadega kauplemist ning sellega seotud teenuseid ja finantsülekandeid.

26. Lähtudes üksnes embargomääruse artikli 1 punktist d, eristab komisjon kolme liiki vedusid, mille käigus veetakse isikuid embargopiirkonda ja embargopiirkonnast, nimelt reisijate otsevedu embargopiirkonda või embargopiirkonnast, vedu ühenduses asuvast punktist embargopiirkonnas asuva riigi piirile ilma reisijate ettekorraldatud ümberistumiseta partnerbussiveoettevõtja transpordivahendile, millega tagatakse vedu reisi embargopiirkonnasiseses lõigus, ja vastupidi ning „kombineeritud vedu”, nagu see, mis on vaidluse all põhikohtuasjas.

3 — 30. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas C-84/95 (EKL 1996, lk I-3953, punktid 13 ja 14).

27. Komisjon väidab, et samas kui kirjeldatud teine veoliik ei jää embargomääruse artiklis 1 sisalduva keelu kohaldamisalasse, on reisijate otsevedu ja „kombineeritud vedu” selle artikliga 1 keelatud.

laks tegema, kas S. Aulingeri, kes selle üldise korraldamise ja rakendamise eest ei vastuta, saab võtta vastutusele embargo rikkumise eest „kombineeritud veo” teenuse osutamises osalemise kaudu.

28. Otsevedu tooks embargoaluste riikide majandusele kasu kaheti. Ühelt poolt vabastaks see Serbia ja Montenegro transpordivahendid muudeks kasutusotstarveteks ja teiselt poolt võimaldaks see emigrantidest töötajatel tuua riiki finantsressursse.

Hinnang

29. „Kombineeritud vedu” kujutaks endast mitterahalist teenust, millega kaudselt toetatakse embargoaluste riikide majandust. Embargopiirkonnas asuvate veoettevõtjatega sõlmitud koostöökokkuleppe alusel tagaks ühenduse ettevõtja reisijate saabumise sellesse piirkonda ning seega ka välisvaluuta riikitoomise nende reisijate poolt. Tasudes seotud ettevõtjatele, kelle asukoht on embargopiirkonnas, Serbia ja Montenegro territooriumil toimuva reisiosa eest, annaks ühenduse ettevõtja samuti kaudselt panuse Serbia ja Montenegro majandusse.

31. Kõigepealt saab embargomääruses sisalduvat mitterahaliste teenuste keeldu minu arvates tõlgendada ÜRO embargoresolutsioonist sõltumatult. Tegelikult laiendatakse määruse kehtestamistingimustes tooraine ja kaupade ning finantssuhete embargo ka mitterahalistele teenustele. Kuivõrd ÜRO embargoresolutsioonis ei ole sätteid, mis takistaksid riikidel vastu võtta täiendavaid embargomeetmeid, võis ühendus otsustada seda teha EÜ asutamislepingust, eriti selle artiklist 113 tulenevate volituste alusel ja oma poliitilistel põhjustel. Neid kaugemaleulatuvaid ühenduse meetmeid saab tõlgendada ÜRO embargoresolutsioonist sõltumatult, tingimisel et need ei ole sellega vastuolus — mida nad minu arvates ei ole.

30. Lõpuks väidab komisjon, et põhikohtuasja kontekstis on siseriikliku kohtu tuvastada, kes tegelikult vastutab keelatud teenuse osutamise eest. Siseriiklik kohus peab kind-

32. Artikli 1 punkt d on sõnastatud väga laiatähenduslikult ning selles keelatakse osu-

tada mitterahalisi teenuseid, mille „eesmärk või tulemus on kas otseselt või kaudselt Serbia ja Montenegro vabariikide majanduse edendamine”.⁴ Keelatud teenuste näiteks on kõnealuses sättes toodud „eriti”⁵ need mitterahalised teenused, mida osutatakse Serbia ja Montenegro vabariikides toimuva või sealt lähtuva „mis tahes majandustegevuse”⁶ jaoks või mis tahes füüsilisele või juriidilisele isikule, kes asub nendes vabariikides, või mis tahes organisatsioonile, kes tegeleb majandustegevusega Serbia ja Montenegro vabariikides elavate isikute või nende vabariikide õiguse alusel asutatud juriidiliste isikute kontrolli all (Serbia ja Montenegro vabariikides ja väljaspool neid).

33. Sellest sõnastusest tuleb järeldada, et põhihohtuasjas vaidluse all olevat laadi „kombineeritud veo” teenuse osutamine on keelatud.

34. Sõnasõnalise tõlgendamise korral kujutab ühenduse ning Serbia ja Montenegro bussiveoettevõtjate kombineeritud ja kooskõlastatud tegevus Saksa reisibüroo üldise juhtimise all endast mitterahalise teenuse osutamist Serbias ja Montenegros elavatele füüsilistele isikutele. Reisijad soetavad kogu reisi tarvis ühtse piletit, mis annab neile

õiguse veole punktist A, mis asub embargo-piirkonnas, punkti B, mis asub ühenduses. On selge, et vähemalt mõned seda teenust saavad reisijad on tõenäoliselt Serbias ja Montenegros elavad füüsilised isikud embargomääruse artikli 1 punkti d tähenduses.

35. See, et reisijatel on vaja piiril teise bussi ümber istuda, ei mõjuta nende õigust saada reis kuni lõpliku sihtkohani. Nende ühtne pilet annab neile õiguse istuda piiril ümber bussidesse, mida sama korraldussüsteemi alusel käitavad seotud bussiveoettevõtjad, kes nad lõplikku sihtkohta viivad. Reisijaid ei jäeta iseenda hooleks, samuti ei ole reisijatel vaja korraldada edasist vedu ega soetada piiril uut piletit reisi jätkamiseks.

36. Nõustun komisjoni ja Saksamaa valitsusega ka selles, et „kombineeritud veo” teenuse osutamise tulemusel edendatakse embargoaluste riikide majandust kaudselt vähemalt kahel viisil. Esiteks saavad naasvad emigrantidest töötajad viia seeläbi embargo-piirkonda välisvaluutat. Teiseks pakub see bussiveoettevõtjatele, kelle asukoht on Serbias ja Montenegros ning kes vastutavad ja saavad tasu embargo-piirkonnasisese reisisa

4 — Kohtujuristi kursiiv.

5 — Kohtujuristi kursiiv.

6 — Kohtujuristi kursiiv.

eest, ärivõimalusi, mida ei pruugiks muidu tekkida.

37. Minu arvates ei ole oluline, et Deutsche Touring GmbH deponeerib sellise tasu usalduskontole või maksab seda krediidi kujul, sest eelotsusetaotlusest nähtub, et asjaomased Serbia ja Montenegro bussiveoettevõtjad said seda krediiti üle kanda või kasutada krediteeritud summasid tagatiseks oma suhetes kolmandate isikutega, seega saades oma teenuste eest majanduslikku kasu.

38. „Kombineeritud veoga” nõustumine nõrgendaks Saksamaa valitsuse väitel ka embargomääruse tõhusust, sest selle sätete täitmist saaks hõlpsasti vältida ühenduse ning Serbia ja Montenegro ettevõtjate koostöökokkulepete abil.

39. Lõpuks on siseriikliku kohtu ülesanne põhikohtuasja asjaolusid arvestades kindlaks teha, kas S. Aulingeri tegevus kujutas endast embargo rikkumist, pidades silmas S. Aulingeri tegelikku funktsiooni Deutsche Touring GmbH alltöövõtjana „kombineeritud vedude” korraldamisel.

40. Eespool märgitud arvestades olen seisukohal, et Euroopa Kohus peaks esimesele küsimusele vastama, et embargomääruse artikli 1 punkt d keelab ühenduse ettevõtjal osutada „kombineeritud veo” teenust embargolusele territooriumile või embargosalust territooriumilt.

Teine küsimus

41. Arvestades esimese küsimuse vastust, on teine küsimus üleliigne. Siiski käsitlen seda põgusalt juhuks, kui Euroopa Kohus peaks leidma, et „kombineeritud vedu” ei ole embargomäärusega keelatud.

42. Sisuliselt soovib siseriiklik kohus teada, kas ühenduse õigusnormide kohaselt olid liikmesriigid enne „kombineeritud veo” õigusvastasel põhinevate siseriiklike meetmete võtmist kohustatud konsulteerima teiste liikmesriikide ja/või komisjoniga.

43. S. Aulinger väidab, et Saksamaal oli selline kohustus tulenevalt liikmesriikide ja komisjoni vahelist lojaalset koostööd käsitlevast EÜ asutamislepingu artiklist 10 loetuna

koosmõjus ühenduse kaubanduspoliitikat käsitleva EÜ asutamislepingu artikliga 133, embargomääruse põhjendustega selle kohta, et liikmesriigid on leppinud kokku ühenduse akti vastuvõtmises selleks, et tagada embargomeetmete ühetaoline kohaldamine, ning EÜ asutamislepingu artikliga 297, milles nõutakse, et liikmesriigid peavad omavahel konsulteerima eesmärgiga takistada ühisturu toimimise kahjustamist meetmete tõttu, mida mõni liikmesriik võib olla sunnitud tarvitusele võtma muu hulgas sõja või endas sõjaohtu kätkeva tõsise rahvusvahelise pinge korral või selleks, et täita endale rahu ja rahvusvahelise julgeoleku säilitamiseks võetud kohustusi.

44. Nii Saksamaa kui ka komisjon väidavad, et kuivõrd ühenduse õiguses puudusid konkreetsed õigusnormid, mis oleksid nõudnud liikmesriikidelt teineteisega või komisjoniga konsulteerimist — normid, mis olid olemas teistes ühenduse määrustes majandusembargode kehtestamise kohta, kuid mitte vaidlusaluses embargomääruses —, ei tulene ühenduse õigusest sellist kohustust. Lisaks oleks liikmesriikidele ja komisjonile pandud kohustus leppida kokku kõnealuste ühenduse õigusnormide õiges tõlgenduses vastuolus EÜ artiklist 220 tuleneva põhimõttega, et ühenduse õigust saab autentselt ja lõplikult tõlgendada üksnes Euroopa Kohus.

45. Nõustun komisjoni ja Saksamaa põhjenduste sisuga. Kohtupraktikas on otsustatud, et vastavalt üldpõhimõtetele, millel rajaneb ühenduse institutsioonide süsteem ja mis reguleerivad suhteid ühenduse ja liikmesriikide vahel, on EÜ artiklist 10 tulenevalt liikmesriikide ülesanne tagada ühenduse määruste rakendamine oma territooriumil. Sel määral, mil ühenduse õiguses, sealhulgas selle üldpõhimõtetes puuduvad selleks ette nähtud ühised normid, tegutsevad siseriiklikud ametiasutused ühenduse määruste rakendamisel vastavalt oma siseriikliku õiguse menetlusnormidele ja materiaalõigustelele normidele.⁷

46. Kuivõrd embargomäärus vahetult kohaldatava ühenduse meetmena ei sisaldanud konkreetset kohustust konsulteerida enne selle määruse siseriiklikku õiguskorda rakendamist, oli liikmesriikide ülesanne tõlgendada ja kohaldada selle määruse sätteid heas usus. Ühetaoline kohaldamine oli lõpuks tagatav EÜ artiklis 234 sätestatud eelotsuste menetlusega.

47. Samuti ei tulene minu arvates ühtegi selletaolist kohustust muudest S. Aulingeri

⁷ — 21. septembri 1983. aasta otsus hidetud kohtuasjades 205/82–215/82: Deutsche Milchkontor (EKL 1983, lk 2633, punkt 17).

mainitud ühenduse õiguse sätetest eraldi ega ka koostoimes.

48. EÜ artikkel 10 ei takista liikmesriike tõlgendamast ja kohaldamast vahetult kohaldatavaid ühenduse õigusnorme ilma eelneva konsulteerimiseta, kuid selles nõutakse, et liikmesriigid teeksid seda heas usus Järeldades konsulteerimata, et „kombineeritud vedu” ei ole embargomäärusega lubatud — mis on põhjendatav tõlgendus —, ei tegutsenud Saksa ametiasutused vastuolus oma kohustustega, mis tulenevad EÜ artiklist 10.

49. EÜ artikli 297 sõnastusest tuleneb selgesti, et liikmesriikide suhtes kehtestatud konsulteerimiskohustus on seotud olukordadega, kus liikmesriik on tõsisel kriisiolukorras võtnud vastu ühepoolseid meetmeid, mis võivad mõjutada EÜ asutamislepingus sätestatud vabaduste nõuetekohast toimimist. Minu arvates ei ole see kohaldatav niisuguste olukordade suhtes nagu see, mis on põhi-kohtuasjas vaidluse all ja kus ühenduse õigusaktiga on sätestatud meetmed, mida liikmesriigid peavad täitma.

50. Selleks et toetada oma väidet eelneva konsulteerimiskohustuse olemasolu kohta, viitab S. Aulinger ka ühtse Euroopa akti artikli 30 lõike 2 punktile a, mis on seotud Euroopa koostööga välispoliitika valdkonnas. Ometi ei suuda ma näha selle EÜ asutamislepingu hilisemate muudatustega asendatud sätte asjakohasust. Embargomääruse tõlgendus, mida Saksamaa on kohaldanud ja mille S. Aulinger on vaidlustanud, ei kujuta endast „ühist huvi pakkuvat poliitilist küsimust”, mis eeldaks seda, et kõrged lepinguosalised üksteist teavitaksid ja omavahel konsulteeriks, nagu on nõutud ühtse Euroopa akti artikli 30 lõike 2 punktiga a.

51. Lõpuks ei näe ma ühtegi võimalust tõlgendada EÜ artiklit 133 nii, et sellega seatakse liikmesriikidele selline konsulteerimiskohustus, nagu S. Aulinger väidab.

52. Sellest tulenevalt olen seisukohal, et vastus teisele küsimusele on selline, et liikmesriikidel ei olnud ühenduse õigusnormidest tulenevalt kohustust enne embargo-määruse rakendamiseks siseriiklike meetmete kehtestamist konsulteerida teiste liikmesriikidega ja/või komisjoniga.

Ettepanek

53. Eespool märgitud arvestades olen arvamusel, et Euroopa Kohus peaks vastama kahele kõnealusele küsimusele järgmiselt:

1. Nõukogu 1. juuni 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 1432/92 Euroopa Majandusühenduse ning Serbia ja Montenegro vabariikide vahelise kaubavahetuse keelustamise kohta artikli 1 punktiga d on keelatud ühenduse ettevõtja poolt embargoalusest piirkonnast või embargoalusesse piirkonda „kombineeritud veo” teenuse osutamine, kusjuures kombineeritud veo all käsitatakse tasulist isikute vedu ühtse majandustoimingu raames, milles osalevad ettevõtja, kelle asukoht on ühenduse liikmesriigis, ja ettevõtja, kelle asukoht on embargoalusel territooriumil, ning esimene osutab veoteenust embargoaluse territooriumi piiri lähedusse ja piiri lähedusest ning teine osutab veoteenust sealt embargoalusele territooriumile või embargoaluselt territooriumilt sinna ning reisijad istuvad ettekorraldatult ümber ja maksavad ühtse pileti eest, mis annab neile õiguse saada kogu reisi veoteenus.
2. Liikmesriigid ei olnud ühenduse õigusnormidest tulenevalt kohustatud enne kõnealuse määruse rakendamiseks siseriiklike meetmete võtmist konsulteerima komisjoniga ja/või teiste liikmesriikidega.